

6. Dictionary of Media Literacy / Ed. Art Silverblatt, Ellen M. Enright Eliceiri. Westport, Connecticut. London: Greenwood Press, 1997. 234 p.

УДК 37. 026.4

Молчанова О.М.

кандидат психологічних наук, старший викладач
кафедри педагогіки, психології і корекційної освіти
КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського
oksanamolchanova@ukr.net

ЕМОЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА ЯК ВАЖЛИВЕ УТВОРЕННЯ ЙОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ НА ЗАСАДАХ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ

Постановка проблеми. Післядипломна педагогічна освіта в Україні забезпечує безперервний професійний розвиток і компетентнісне зростання педагогічних кадрів відповідно до вимог державної політики в галузі освіти та потреб споживачів освітніх послуг.

З огляду на зазначене вище, актуальним завданням діяльності комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського» в умовах інноваційного розвитку післядипломної педагогічної освіти визначено якісне безперервне підвищення кваліфікації педагогічних та керівних кадрів на засадах компетентнісного підходу, що сприяє професійному розвитку, саморозвитку і самоактуалізації відповідно до сучасних запитів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як зазначають українські вчені І. Зязюн, В. Кремень, В. Олійник, Н. Протасова, М. Романенко, О. Савченко, В. Семиченко, Т. Сорочан та інші, саме в системі післядипломної педагогічної освіти забезпечується цілісність, неперервність, випереджувальна спрямованість підготовки вчителів загальноосвітніх навчальних закладів, що сприяє їх професійному розвитку та розвитку професійних компетентностей [2].

Компетентнісний підхід у сфері післядипломної педагогічної освіти достатньо нове мало досліджене явище. На думку дослідників, зокрема В. Тушевої, компетентнісний підхід змінює мету і вектор змісту післядипломної освіти від передачі знань і умінь предметного змісту до формування розвиненої особистості зі сформованими життєвими і професійними компетентностями [6].

Уперше за багато років вчителі отримали змогу самостійно обирати місце, форму здобуття знань та змістову наповненість програм. Тому, якісне набуття освітянами необхідних компетентностей для їх застосування під час практичної діяльності є актуальною проблемою підвищення кваліфікації здобувачів освіти.

Для визначення обізнаності педагогічних працівників стосовно компетентнісного підходу та його втілення в освітній процес, нами було проведено опитування, за результатами якого 16 % досліджуваних виявили

високий рівень розуміння сутності компетентнісного підходу, метою якого, на їхню думку, є сприяння розвитку компетентностей учнів та набуття ними в подальшому життєвих навичок. Значна частина психологів (35 %) пов'язують цей підхід з професійним удосконаленням педагога в аспекті розвитку власних компетенцій і компетентностей та трансформування їх в освітній процес. 49 % опитаних не розуміють сутності компетентнісного підходу, визначаючи пріоритетною у навчальній діяльності знанневу складову.

Близько третини педагогів (28 %) відзначили, що для втілення компетентнісного підходу їм не вистачає нових професійних знань; 24 % респондентів відзначили недостатність знань та навичок в сфері інформаційно-комунікативних технологій; 18 % опитаних не розуміють механізми впровадження компетентнісного підходу в освіті; третина опитаних не має чіткого розуміння необхідних знань та навичок для впровадження даного підходу.

На питання про науково-методичну допомогу від інституту у впровадженні компетентнісного підходу більшість досліджуваних потребує розвитку певних особистісних якостей, конкретних компетентностей та загальнопедагогічних навичок (46 %); певна частка (15 %) потребує допомоги в розвитку вузькопрофесійних знань та навичок; ще одна група респондентів не має чітких запитів, щодо необхідної допомоги, як от «вміння застосовувати різні форми роботи», «всебічно розвиватись» тощо.

Проведене опитування дало змогу зробити наступні висновки: більшість досліджуваних не розуміють сутності компетентнісного підходу, а тому не можуть чітко виокремити власні запити стосовно науково-методичної допомоги Інституту з даного питання. Звідси, ми вбачаємо за необхідне спрямувати нашу роботу на підвищення рівня знань педагогів стосовно розуміння компетентнісного підходу та розвитку ключових (універсальних), загально-професійних, спеціально-професійних компетентностей. Тому, *метою роботи* є окреслення сутності емоційної компетентності педагога як одного з показників його професійної майстерності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Теоретико-методологічні підходи до проблеми співвідношення інтелектуального й емоційного розглядали у своїх роботах Б. Ананьєв, Л. Виготський, С. Рубінштейн, О. Леонтьєв, В. Мясищев, О. Тихомиров та ін. На тісний зв'язок мислення, інтелекту й емоційних процесів вказували і відомі психологи В. Вілюнас, Б. Додонов, Я. Рейковський. Деякі з них підкреслювали, що при всій важливості інтелектуального осягнення та освоєння світу саме емоції та почуття визначають головну лінію людської поведінки (В. Вілюнас, Б. Додонов, К. Ізард, О. Лук, П. Симонов та ін.).

Емоційна компетентність (от лат. *emover* – хвилювати и *competentis* – відповідний) окреслює здатність особистості здійснювати оптимальну координацію між емоціями й цілеспрямованою поведінкою та має в основі адекватну інтегральну оцінку людиною своєї взаємодії з середовищем. Адекватність означає врахування зовнішніх (стимул та обстановка) і внутрішніх (стан організму та минулий досвід) факторів, які впливають на

індивідуума в певній ситуації. Емоційна компетентність розвивається в результаті вирішення внутрішньоособистісних конфліктів на основі корекції закріплених в онтогенезі негативних емоційних реакцій (сором'язливості, депресії, агресивності) та супутніх їм станів, які перешкоджають успішній адаптації людини. При цьому саморегуляція особистості здійснюється не за рахунок пригнічення негативних 6 емоцій, а за рахунок використання їх енергії для організації та цілеспрямованої поведінки. Вироблення навичок емоційного опанування супроводжується також створенням нових умовно-рефлекторних позитивних зв'язків, які дозволяють виробити індивідуальний стиль, збалансований за параметрами оптимальності, комфортності, адаптивності і результативності [5].

Д. Гоулман, який зробив поняття «емоційний інтелект» загальноприйнятим, разом із ним почав використовувати поняття «емоційна компетентність». Учений довів, що успіх в житті залежить не стільки від логічного інтелекту – IQ, скільки від здібностей управляти своїми емоціями – EQ. Контроль над власними емоціями і здатність правильно сприймати чужі почуття характеризують інтелект точніше, ніж здатність логічно мислити. Згідно з концепцією вченого, EQ вираховується як сума показників певних здібностей: самоусвідомлення, самомотивування, стійкість до фрустрації, контроль за імпульсами, регуляція настрою, емпатія, оптимізм. Відповідно, емоційна компетентність – це здатність усвідомлювати і визнавати власні почуття, а також почуття інших для самомотивації, управління власними емоціями і в стосунках з іншими [3].

В Україні, за словами останнім часом з'являються дослідження з проблем вивчення емоційної компетентності та її впливу на особистість: праці І.Аршави, О. Власової, С. Дерев'янка, Н. Ковриги та ін. У них емоційна компетентність розглядається як ключ до успіху в усіх сферах життя, а результатом високої емоційної компетентності вважається можливість управляти власними емоціями. О. Власова також ототожнювала поняття «емоційний інтелект» та «емоційна компетентність», вважаючи, що це емоційно-когнітивна здатність, яка полягає в емоційній сензитивності, обізнаності та здатності до управління емоціями, які дозволяють людині контролювати почуття психічного здоров'я, душевну гармонію та високу якість особистого життя [1]. Емоційна компетентність, на думку О. Лазуренко, це системна властивість особистості, що включає навички рефлексії адекватній ситуації, саморегуляції, оптимального рівня емпатії і експресивності. Емоційна компетентність є афективно-когнітивним явищем, яке забезпечує готовність і здатність людини гнучко управляти емоційними реакціями, як власними, так і інших людей, адекватно ситуаціям і умовам, що змінюються [4].

Висновки. Отже, існують різні погляди на поняття «емоційна компетентність». Ми будемо послуговуватись таким визначенням: «емоційна компетентність – це афективно-когнітивне явище, здібність особистості здійснювати оптимальну координацію між емоціями та цілеспрямованою поведінкою, гнучко управляти емоційними реакціями, як власними, так і інших людей, адекватно ситуаціям і умовам, щозмінюються.

Література

1. Бантишева О.О. Емоційний інтелект та чинники, що впливають на рівень його розвитку: матеріали Двадцять восьмої Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційний потенціал світової науки - XXI сторіччя» (08-13 жовтня 2014 року).URL: <http://nauka.zinet.info/28/bantysheva.php>.
2. Богданова Г.С. Професійний розвиток учителів фізичного виховання у післядипломній педагогічній освіті. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*: Харків: ХДАДМ (ХХШ), 2009. – № 5. – С. 22-25.].
3. Гоулман Д. Эмоциональное лидерство: Искусство управления людьми на основе эмоционального интеллекта. М.: Альпина Бизнес Букс, 2005.
4. Лазуренко О.О. Емоційна компетентність як показник рівня сформованості професійної компетентності фахівця [Електронний ресурс] / О.О. Лазуренко // Матеріали Двадцять третьої міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційний потенціал світової науки – XXI сторіччя» (10-15 грудня 2013 року)
5. Розвиток емоційної компетентності педагога засобами тренінгу: [навчально-методичний посібник] / уклад. О.М. Молчанова. Кропивницький: КЗ «КОІПО імені Василя Сухомлинського», 2017. 44 с
6. Тушева В.В. Компетентнісний підхід в системі вищої педагогічної освіти / В.В. Тушева // Матеріали Міжнародної науково–практичної інтернет–конференції «Інтегративний характер ціннісних вимірів освіти в стандартах Болонського процесу», травень 2008 року. Бердянськ: Бердянський державний педагогічний університет. [Електронний ресурс]. Режим доступу:http://www.bdpu.org/scientific_published/conf_2008. 2008.

УДК. 378.1

Мельник Т. П.

кандидат філологічних наук, доцент
кафедри української мови Тернопільського
національного медичного університету
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України
melnuk_tt@tdmu.edu.ua

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Проблема впровадження інноваційних технологій, нових методів та форм роботи в навчальний процес закладів вищої освіти активно вивчається протягом останніх десятиліть. Науковці розробили різні шляхи поєднання звичних форм роботи на заняттях з новими методиками з урахуванням прямої взаємодії викладача-керівника та студента. Проте вимушений перехід на дистанційне навчання в умовах пандемії Covid-19 став викликом для усіх педагогів,